

Dinsdag 18 oktober | Wereldomroep.nl is de website voor Nederlandstaligen in het buitenland, expats en emigranten.

[Map](#), Rotterdam, Nederland

Werken en wonen in Duitsland

Gepubliceerd op : 13 oktober 2011 - 8:00 am | door [Nanette Ripmeester](#) ([Foto Wereldomroep](#))

Lees meer over:

- [expat expert](#)
- [expertdossier](#)
- [internationaal zakendoen](#)

Nannette Ripmeester

Nannette Ripmeester is expert op het gebied van de internationale arbeidsmarkt. Ze is oprichter van Expertise in Labour Mobility (ELM). Dit bureau adviseert bedrijven over de communicatie met hun expatpopulatie, geeft trainingen ter voorbereiding op werken over de grens, en publiceert boeken over het zoeken naar werk en de cultuurverschillen die je daarbij tegenkomt in meer dan 40 verschillende landen. Nannette heeft zelf in 17 landen gewerkt op projectbasis en werkte 7 jaar op het gebied van arbeidsmobiliteit voor de Europese Commissie in Brussel. Meer informatie: www.labourmobility.com.

Wanneer je besluit in Duitsland te wonen en werken, is het geografisch gezien niet de grootste stap. De cultuur lijkt in eerste instantie niet al te ver van de onze te staan, en ook de taal lijkt niet de meeste ingewikkelde om te leren. Echter, eenmaal daar blijken de cultuurverschillen toch wat groter dan in eerste instantie verwacht. En dat begint al bij het leren van het Duits.

Ton Wallast (31), werkzaam als Business Consultant Internet bij UWV Werkbedrijf, woonde en werkte

eerder een half jaar in Berlijn bij het 'Bundsarchiv'. Hij zegt over het toeëigenen van de Duitse taal: 'De algemene culturele verschillen tussen Nederlanders en Duitsers ervaarde ik vooral in het meer subtiele contact. Een brood bestellen is geen probleem. 'Ein Brot, Bitte' werkt even goed als een brood alstublieft.'

Humor en beleefdheidsvormen zijn echter een ander verhaal, vertelt hij. 'Mijn doorgaans steengoede grappen leden flink onder mijn roestig Duits. Na mijn gestuntel volgde meestal een vragende blik of een medelijdend lachje. Waarna ik het erger maakte door de grap dan wel te herhalen, dan wel uit te leggen.'

Ook al lijkt het dus allemaal niet zo ver van u af te staan, ook wanneer u naar Duitsland vertrekt om te wonen en werken is het verstandig voorbereidingen te treffen.

In dit artikel zullen Wytske Siegersma en Nannette Ripmeester van Expertise in Labour Mobility toelichten met welke cultuurverschillen er rekening moet worden gehouden op de Duitse arbeidsmarkt.

Duitsland – de motor van Europa

De economische activiteit in Duitsland is wat minder op het moment, maar toch is en blijft Duitsland altijd nog de grootste economie van Europa. Het is dan ook niet voor niets dat Duitsland de economische motor van Europa wordt genoemd. Voor Nederland is Duitsland met afstand het grootste exportland binnen Europa en dus een belangrijke handelspartner. Het is dan ook niet verrassend dat Duitsland de populairste emigratiebestemming voor Nederlanders is.

Meetings

Als er over cultuur gesproken wordt, kun je bijna niet om de stereotypes heen die in de loop der jaren zijn ontstaan. En alhoewel stereotypes vaak gestoeld zijn op vooroordelen, kan er ook een kern van waarheid in zitten. Over onze oosterbuur hebben wij Nederlanders verschillende vooroordelen. Bijvoorbeeld dat ze 'grundlich und punktlich' zijn, geen humor hebben en elke dag 'Bratwurst' en 'Bier' nuttigen.

Wanneer je in Duitsland gaat werken, is het belangrijk om rekening te houden met bepaalde cultuurverschillen. Ze plannen normaalgesproken afspraken en vergaderingen ver van te voren in en hebben dan ook al voorbereid wat er precies op de agenda staat. Het is dan ook raadzaam om een afspraak alleen te verzetten als daar een hele goede reden voor is. Eerlijkheid wordt gewaardeerd dus laat een half verzonnen smoes liever achterwege.

Brainstorm sessie

Als de vergadering is begonnen, worden de punten van de vooropgezette agenda meestal keurig afgelopen. Het is dan ook bijna 'not done' om te besluiten een brainstorm sessie tijdens de vergadering te beginnen zonder dat die van te voren is ingepland.

Brainstormen wordt gezien als een mogelijkheid om wat structuur te geven aan losse ideeën. Maar men moet van te voren tijd hebben gehad zich hierop voorbereid te hebben.

'Sie sollen nicht dutzen'

Alhoewel afhankelijk van het betreffende bedrijf, is de bedrijfscultuur in Duitsland in veel gevallen sterk hiërarchisch. In een Nederlandse situatie is het niet ongewoon om onaangekondigd het kantoor van een leidinggevende binnen te stappen. In de Duitse context daarentegen, is het onacceptabel om zomaar het

kantoor van je baas binnen te lopen. En je leidinggevende tutoyeren en met de voornaam aanspreken wordt al helemaal als ongepast geïnterpreteerd. Ook onder collega's. Deze formele manier van met elkaar omgaan laat zich bijvoorbeeld zien in de uitdrukking 'Sie sollen nicht dutzen'.

Er is geen directe vertaling voor, maar het mag duidelijk zijn dat het zoveel betekent als dat het niet gepermitteerd wordt iemand in de tweede persoon enkelvoud aan te spreken. Wallast heeft hier ervaring mee: 'Tijdens een volle vergadering sprak ik destijds een directeur aan met 'du' en stelde ik hem een vraag. Hij slikte even, knipperde met zijn ogen en gaf keurig antwoord. Later begreep ik van mijn opdrachtgever dat dit niet volledig in lijn met de omgangsvormen was.'

Maar echt last zegt hij niet te hebben gehad van de verschillen in de omgangsvorm: 'Duitsers hebben in die zin alle begrip voor hun onbeschaafde westerburen.' Ofschoon de zaken in Duitsland, afhankelijk van de persoonlijke en professionele relatie, steeds vrijblijvender worden is het wijs om voorbereid te zijn op een redelijk formele toon.

Vrienden

Uit alle gesprekken die wij met expats voeren die voor langere tijd in het Duitsland wonen en werken blijkt dat Duitsers werk en privé redelijk gescheiden houden. Het is over het algemeen niet een cultuur waarin je heel gemakkelijk vrienden maakt. Maar als je elkaar beter leert kennen zul je merken dat je het vertrouwen wint en dan hechte vriendschappen kunt opbouwen.

De Braziliaan Jafles Fernandes Pacheo (32) kwam naar Duitsland in 1998 om een MBA te doen. Na zijn MBA werkte hij in Frankfurt bij Nestle als European Lead Buyer for Services. Voor hem was het maken van vrienden een van de meest opvallende culturele verschillen: 'In Brazilië heb je nieuwe vrienden vanaf het moment dat je arriveert. Duitsers beginnen niet zomaar aan een vriendschap. Het duurt veel langer, ze nemen echt de tijd om elkaar te leren kennen. Echter, als de vriendschap eenmaal daar is, is het een pure, eerlijke en warme vriendschap.'

De taal

Het helpt hierbij om te taal te leren, en het beetje Duits dat door Nederlanders wordt gesproken blijkt vaak niet genoeg om subtiliteiten die in gesprekken zitten op te vangen. Fernandes Pacheo merkte dat zodra hij de taal goed beheerste, hij hun gevoel voor humor (beter) kon begrijpen.

Ook het verhuizen naar Duitsland vraagt dus om voorbereidingen. En dat begint al met het leren van de taal zodat de grap geen verdere uitleg behoeft en met elkaar kan worden gelachen!

Dit verhaal heeft Nannette Ripmeester geschreven in samenwerking met Wytske Siegersma.

Nannette Ripmeester is expert op het gebied van de internationale arbeidsmarkt. Ze is oprichter van Expertise in Labour Mobility (ELM). Dit bureau adviseert bedrijven over de communicatie met hun expatpopulatie, geeft trainingen ter voorbereiding op werken over de grens, en publiceert boeken over het zoeken naar werk en de cultuurverschillen die je daarbij tegenkomt in meer dan 40 verschillende landen. Nannette heeft zelf in 17 landen gewerkt op projectbasis en werkte 7 jaar op het gebied van arbeidsmobiliteit voor de Europese Commissie in Brussel. Meer informatie: www.labourmobility.com.